

Софія Зятюк,
*здобувачка освіти факультету
психології (група Пс-22) Волинського
національного університету імені
Лесі Українки*

Михайло Коць,
*кандидат психологічних наук, доцент
кафедри педагогічної та вікової
психології Волинського національного
університету імені Лесі Українки*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Анотація. Стаття присвячена вивченню психологічних особливостей міжособистісних стосунків у новій українській школі. Досліджуються фактори, які впливають на формування та розвиток позитивних міжособистісних взаємин серед молодших школярів, а також виявляються чинники, що негативно впливають на ці взаємини.

Ключові слова: молодший школяр, міжособистісні стосунки, нова українська школа.

Актуальність дослідження. Нова українська школа – це програма реформування освітньої системи в Україні. Метою цієї ініціативи є модернізація освітнього процесу, зміцнення компетентностей учнів і виховання особистості з високими моральними, культурними і патріотичними цінностями. Мета нової української школи полягає в тому, щоб підготувати молоде покоління до життя у сучасному світі, розвивати їхні творчі здібності та забезпечити їхнє успішне віддалене функціонування у різних сферах суспільства.

У сучасному освітньому контексті процес адаптації молодших школярів до нової української школи набуває особливого значення. Зміни в системі освіти та навчальних програм створюють нові

виклики, зокрема щодо міжособистісних стосунків молодших школярів.

У висвітленні психологічних аспектів міжособистісних стосунків молодших школярів в умовах сучасної української школи надзвичайно важливо розглядати та аналізувати їхні особливості. Суттєві зміни в освітньому середовищі, реформи та нові підходи в освіті диктують необхідність розуміння та вивчення внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на формування міжособистісних стосунків серед учнів.

Мета дослідження полягає у виявленні та аналізі особливостей, що визначають взаємодію молодших школярів у контексті оновленої української шкільної системи.

До *основних завдань* цієї статті належать: аналіз теоретичних підходів до вивчення міжособистісних стосунків, дослідження ролі шкільного середовища у формуванні цих стосунків, аналіз впливу соціального середовища на міжособистісні стосунки молодших школярів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Міжособистісні стосунки – це виткана мережа спілкування та взаємодії між окремими особами або групами людей, що виявляються у всіх аспектах спільної діяльності. Ці взаємозв'язки не лише об'єктивно проглядаються у характері взаємин та взаємовпливів, а й суб'єктивно відчуються та оцінюються кожним учасником процесу спілкування.

Дитина молодшого шкільного віку є не лише активним учасником освітнього процесу, а й важливою суб'єктною особистістю, що розвивається. Переступаючи поріг початкової школи від 6 років, вона не лише вчиться основам дисципліни та відповідальності, а й поступово осмислює значення навчання. Разом з цим відбувається активне розширення соціальних контактів, утворюються нові стосунки з однолітками та вчителями, які стають новими авторитетними постатями після батьків.

Молодші школярі, у віці від 6–7 до 10–11 років, перебувають на перехресті дитячого світу та світу навчання. Вони віддають значну

частину свого часу та енергії не лише навчанню, а й грі. Цей віковий період є ключовим у формуванні власної особистості та соціальної адаптації. Через взаємодію з однолітками та дорослими вони розкривають свій потенціал, відкривають нові горизонти світу та розширюють свої можливості для саморозвитку.

О. Савченко розкриває важливість перехідного періоду молодшого шкільного віку, де дитина проходить шлях від дитинства до шкільного віку, формуючи свою особистість та психічні процеси. Зазначається, що саме на цьому етапі закладаються основи багатьох аспектів розвитку, тому важливо активно підтримувати та розвивати приховані потенції дитини [3].

А. Максимова висвітлює специфіку взаємин молодших школярів з однолітками, вказуючи на відмінності у спілкуванні з однолітками та дорослими. Діти виявляють більшу емоційність, ініціативність та творчість у взаємодії з однолітками, що розширює їхні соціальні навички [5].

У цьому контексті А. Драган розкриває важливість ролі педагога в формуванні міжособистісних взаємин серед дітей у школі. Він звертає увагу на те, що організація освітнього процесу в значній мірі визначає статуси та взаємини між учнями. Ретельно структурований освітній процес сприяє встановленню позитивних міжособистісних стосунків та формуванню соціальних ролей серед дітей [2].

Цей підхід підкреслює важливість взаємодії між вчителем та учнями як ключового фактора у формуванні здорового соціального середовища в класі. Педагог, діючи як організатор та наставник, має можливість активно впливати на взаємини учнів, сприяючи їхньому соціальному розвитку та підтримці позитивних стосунків.

А. Сущенко розглядає практичні методи стимулювання розвитку гуманних стосунків серед молодших школярів, вказуючи на значення входження у гуманні стосунки, розвитку благородних ставлень та дбайливого збереженні колективних цінностей [4].

З. Бондаренко та А. Шляхова підкреслюють вплив колективних стосунків на особистісний розвиток молодших школярів, вказуючи

на значення створення сприятливого колективу, що сприяє формуванню гуманних якостей та побудові стійкої дружби [1].

Ці дослідження відображають важливість розвитку міжособистісних стосунків у молодшому шкільному віці та надають практичні рекомендації для підтримки та зміцнення гармонійного соціального середовища в школі.

Початкова школа відіграє ключову роль у формуванні інтересів та цінностей молодших школярів, а також сприяє розвитку їхньої особистості. Вона стимулює дітей до самовизначення, надаючи можливість критично мислити над суспільними нормами та вибирати свій шлях. За співпраці з вчителями, учні отримують значний соціальний досвід, який стає важливим атрибутом їхньої особистості.

Такий підхід до навчання у початковій школі допомагає формувати цілісну особистість, яка здатна до самовизначення та критичного мислення, що є важливою передумовою для подальшого успіху та адаптації в сучасному суспільстві.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Досліджено, що міжособистісні стосунки в молодшому шкільному віці впливають на освітній процес і загальний розвиток дитини. Нова українська школа має враховувати психологічні особливості учнів для досягнення успіху в навчанні та соціальній взаємодії.

Зазначено, що роль вчителя має значний вплив на розвиток міжособистісних стосунків серед учнів. Його підтримка, створення сприятливого клімату в класі та розвиток комунікативних навичок важливі для формування позитивних міжособистісних стосунків.

Обґрунтовано, що соціальне оточення, дружба та взаємодія з однолітками, значною мірою впливають на розвиток міжособистісних стосунків молодших школярів.

Важливою складовою нової української школи є розвиток емоційного інтелекту та надання психологічної підтримки дітям для подолання конфліктів, розвитку соціальних навичок і зміцнення стосунків у класі.

Перспективою подальших досліджень є виокремлення емпіричних чинників щодо оптимізації міжособистісних стосунків молодших школярів у сучасному освітньому середовищі.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко З. П., Шляхова А. В. (2020). Вплив стосунків у колективі на особистісний розвиток молодших школярів. *Молодий вчений*. № 8.1 (84.1). С. 11-15.
2. Драган А.О. (2015). Розвиток міжособистісних відносин дітей молодшого шкільного віку. *Науковий вісник МНУ ім. В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. № 1. С. 117–120.
3. Максимова О. О. (2014). Особливості становлення взаємин молодших школярів (психолого-педагогічний аспект). *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»* ; за заг.ред. проф. Є. І. Ковленко. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя. № 5. С. 38-43.
4. Савченко О. Я. (2012). Вивчення особистості молодшого школяра як передумова успішної організації його навчальної діяльності. *Початкова школа*. № 3. С. 1–3.
5. Сущенко А.В. (1998). Гуманізація навчальних взаємин у всіх ланках шкільної життєдіяльності. *Початкова школа*. № 9. С. 29-30.

Оксана Іванашко,

*кандидат психологічних наук, доцент
кафедри педагогічної та вікової
психології Волинського національного
університету імені Лесі Українки*

ТЕХНОЛОГІЇ ТЬЮТОРСЬКОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ

Зміни, які відбуваються сьогодні в системі освіти, мають забезпечити рівні права і доступність загальної освіти для дітей з